

OSTAŤ ROVNÝM ČLOVEKOM (Rozhovor s Homo sapiens)

1. Prepáčte, môžem vás na chvíľočku zdržať? Zaujímalo by ma, ako vnímate slovné spojenie „človek rozumný“?

„Neviem, či odpoviem podľa vašich predstáv, ale pokúsim sa o to. Označenie Homo sapiens nám dali odborníci na základe istých poznatkov z výskumov. Odlíšili sme sa používaním rozumu od iných cicavcov, vytvorili sme si reč, pracovali sme – teda naši predkovia. Do dnešných čias sme tieto výdobytky rozvíjali a obávam sa, že dnes sa skôr chceme nazývať slovným spojením „koruna ľudstva“. No neviem, či každá koruna je rozumná...“

2. Ako sa dnes teda správa a prejavuje „koruna ľudstva“?

„Každý deň sa snažíme žiť svoj život. Ráno vstaneme, ideme do škôl, do práce, učíme sa, varíme, jeme, dýchame... Všetko to berieme ako samozrejmosť. Je úplne samozrejmé, že máme kde bývať, čo jesť, pestovať záľuby. Keď sme chorí, máme lekárov, lieky, keď sme hladní, máme plné obchody. Môžeme študovať jazyky a cestovať, kam sa nám zachce.“

3. Ste zrejme študentka. Myslíte si, že je správne, ak človek rozumný rozhoduje o všetkom a koná tak, ako to uzná v danej chvíli za vhodné?

„Možno narážate na dobu „totality“, ktorá sa u nás skončila pred niekoľkými desaťročiami. O nej som počula len z úst svojich rodičov, sama som ju nezažila. Preto nemôžem hodnotiť, aké to bolo, keď sa nedal povedať svoj názor na akúkoľvek tému, keď do kostola sa chodilo iba potajomky, keď sa ľudia báli všetkého a všetkých... Mám štrnásť rokov, takže ešte niektorým veciam u nás doma a vo svete nerozumiem, ale jedno viem: máme slobodu slova a demokraciu, ktorú sme si vybojovali v tzv. zamatovej revolúcii.“

4. A viete, čo je pre človeka rozumného demokracia?

„Demokraciu ako takú môžem hodnotiť iba z mojej veľmi malej vlastnej skúsenosti. Napríklad doma máme systém hlasovania: keď voľačo chcem, či si kúpiť, alebo niekam ísť, musí s tým súhlasiť väčšina - a to je mama a ocko. Ak čosi vystrojím, systém hlasovania padá, musím prijať trest. Môžem si povedať svoj názor, ale posledné slovo majú rodičia. Toto je naša malá rodinná demokracia. Samozrejme, rešpektujem ju, pretože ešte nie som samostatná, ale čo veľká národná demokracia? Demokracia v systéme štátu, národov?

Každý deň počúvam v správach večné hádky, kto čo o kom povedal, ako ho urazil, čo sa kde ukradlo, urobilo - neurobilo. Nie je to vôbec príjemné, hoci je sloboda slova. Vidím susedov, ako si namiesto pomoci navzájom ubližujú, smejú sa z cudzieho nešťastia, závidia si, neprajú si. Vidím to množstvo ľudí bez domova, migrantov, ktorí utekajú pred hladom, vojnou.

Toto je demokracia? V škole sa učíme, že demokracia je druh politického zriadenia, ktorý umožňuje všetkým dospelým a plnoprávnym občanom účasť na vláde, na spravovaní a riadení štátu. Vychádza z dvoch hlavných princípov, a to je princíp uznania slobody a rovnosti občanov.“

5. Dovoľte ešte poslednú otázku: je v tom prípade človek rozumný hodný demokracie tak, aby jeho prívlastok zostal pravdivý?

„Ako sa človek stane hodným demokracie? Jednoducho tak, že v sebe nájde hlavne zodpovednosť. Demokracia je totiž veľká zodpovednosť. Zodpovednosť za seba, za druhých, za svoje rozhodnutia, ale aj za prácu, rodinu, štát. Zodpovednosť za svoje skutky a činy. Nemôžeme stále iba čakať, čo dostaneme, ale musíme sa naučiť aj dávať. Demokracia neznamená, že môžem susedovi vyplieniť záhradu, lebo sa mi zachcelo, ale musím vedieť

zodpovedne prijať trest za svoje činy. Zodpovednosť vytláča ľahostajnosť, neprajnosť, pokrytectvo, protekciu, závisť. Každý, kto je zodpovedný a má charakter, ručí za všetko, čo urobí svojou osobnosťou. Preto si myslím, že demokraciu a slobodu, ktorú si mnohí múdri ľudia ťažko vybojovali, by bolo veľmi nedôstojné urážať svojim nezodpovedným prístupom. Dúfam, že raz, až budem dospelá a budem právoplatná občianka demokratického štátu, budem aj dostatočne zodpovedná za všetky svoje rozhodnutia a prácu. Chcem totiž ostať rovným človekom, aby som bola hodná demokracie.“

6. Ďakujem vám za rozhovor. Toľko odhodlania a spravodlivej vášne som na začiatku ani nepredpokladal. No som za všetkých poslucháčov rád, že mladá generácia kriticky uvažuje a naplňa tým poslanie ľudí rozumných a ochraňujúcich demokraciu na tejto planéte. Dovoľte, priatelia!